

M. Saim UYSAL

2019 ekonomik beklentileri

28.12.2018

Bir süredir yazılarımızda 2018 yılında yaşanan kur ve faiz şokları ile reel sektör krizini işlemiş, bu gelişmelerin nedenlerini irdelemeye çalışmıştık. Bu defa 2019 yılında ekonomik beklentileri açıklamaya çalışacağız.

BÜYÜME

Ekonominin yavaşladığı, hatta küçüldüğü bir gerçek. Üçüncü çeyrekteki daralmanın dördüncü çeyrekte daha da yükseleceği bekleniyor. Beklenen daralma oranı (-) %2.3 civarında. (BETAM Ekonomik Araştırmalar Grubu) Hatta mevsimsellikten ve takvim etkisinden arındırılmış GSYİH küçülmesi bir önceki çeyreğe göre (-) %1.9 civarında olacak. Potansiyel büyüme oranımız için en 2-3 yıl beklemek zorundayız. Küresel piyasalardaki parasal genişlemenin tekrar başlama ihtimali ile karar alıcılar, büyümeye destek olma amacıyla sıkı para politikasından vazgeçebilirler. Mart ayındaki yerel seçimler nedeniyle bunun emarelerini görmeye başladık bile. Bu tür politikanın büyümeyi ivmelemesi düşünülse bile reel sektör ve hane halkının gelir gider dengeleri ile borç döndürme problemleri, daralmanın birinci ve ikinci çeyrekte de devam ettireceğini gösteriyor. Yılın ikinci yarısı ekonomi tekrar çıkış başlangıcına girebilir.

ENFLASYON

Kasım ayında enflasyon %21.62'lere (yıllık bazda) inmişti. Bunun nedenleri de kurdaki gerileme, ÖTV KDV gibi vergi indirimleri, petrol fiyatındaki düşüş ve iç talepteki keskin daralma. Bu gelişmeler 2019'da da devam edecek. Ancak yılın ilk yarısında vergi indirimlerinin kalkması, yapılmaya başlanan zamların yılbaşında devam etmesi, parasal sıkılaştırmanın azalması ve ÜFE_TÜFE farkının fiyatlara yansıma ihtimali %18-20 arasındaki bir enflasyonun devam edeceği sinyalini veriyor. Bu oranın altında bile "Stagflasyon" (enflasyon içinde durgunluk) sürecini bir süre daha yaşayacağız.

CARİ AÇIK

Daralma ve küçülme, ithalattaki azalma oranının ihracattaki artış oranından fazla olmasını sağladı. Bu nedenle üç aydır cari fazla veriyoruz. Yılı 30 Milyar doların altında kapacağız. Ancak Milli gelirimiz küçüleceğinden cari açık /GSYİH oranı tekrar yükselmeye başlayacak. Turizm gelirlerindeki artış ile petrol fiyatlarındaki düşüş bu oranı azaltacak.

İSTİHDAM

En son açıklanan işsizlik oranı %11.4 ve işsiz sayısı da 4 milyona yaklaşıyor. Daha vahim olan, genç nüfusun dörtte birden fazlası ne okuyor, ne çalışıyor. 2018 4.çeyrek ile 2019 1. ve belki de 2.çeyreklerdeki daralma işsizlik oranını 2-3 puan daha arttıracak. %11.4 oranı, %13-14 oranına ulaşacak, belki de geçecek. İstihdam artışını yaratıyoruz, (ağırlığı hizmet sektöründe) ancak işsiz sayısı daha fazla artıyor. Üretim sektörlerindeki istihdam kapasitelerini arttıramıyoruz.

BÜTÇE

Kasım ayındaki ekonomik aktivitenin yavaşlaması, harcamaların gelirlerden fazla artmasıyla Ocak-Kasım dönemi itibariyle bütçe açığı %106 artış kaydederek 54.5 milyar TL oldu. Faiz dışı fazla da %39.8 azaldı. 2018 yılında yaklaşık 599 milyon TL vergi toplanacak. 2019 yılında bütçede toplanacağı öngörülen tutar ise 850 milyar TL. Bu durumda yaklaşık %41.9 oranında daha fazla vergi toplanacağı öngörülmüş. Ekonominin yavaşladığı, hatta küçüldüğü ortamda bu denli vergi artışının gerçekleşme ihtimali oldukça zayıf.

FAİZ VE DÖVİZ (DOLAR)

Küresel piyasalardaki gelişmelere paralel döviz kurunun geri gelmesi, enflasyonist gelişmede yavaşlama, iktisadi faaliyetin durgunluğa doğru yol alması, iç talebin zayıflaması gösterge faizini %20'lere, dolar/TL kurunu 5.28'lere getirdi.

Bu gelişmede; yabancıların ülkemize ilişkin algılarını gösteren CDS'lerimizde (Kredi Temerrüt Risk Primi) bir geri geliş ve Reel Efektif Döviz Kurunda da bir miktar yükselme etkili oldu. 2019 yılında da döviz kurunun bu seviyelerde kalarak reel olarak bir miktar daha gerileyebileceğini (küresel bir risk, yönetimsel büyük bir hata, yanlış para politikaları ve olumsuz jeopolitik gelişmeler olmadığı takdirde) düşünüyoruz.

Merkez Bankasının faiz indiriminde çok aceleci olmayacağını, enflasyonda kalıcı düşüş olmadan faiz indirimine gitmeyeceği kanaatindeyiz.

Özetle 2018 yılı enflasyonun, faizin, döviz kurunun, işsizliğin arttığı, cari açık ve bütçe açığında olumlu gelişmelerin yaşandığı bir yıl oldu.

2019 yılında piyasalarda güven ve istikrarın sağlanarak, fiyatlama davranışlarının düzeldiği, makroekonomik göstergelerin sürdürülebilir büyümeyi sağlayacak düzeyde oluştuğu gelişmeleri görmek ümidiyle okuyucularımızın yeni yılını kutluyor, sağlık esenlik ve mutluluklar diliyorum.